

Kościół i człowiek

Redakcja:

Andrzej A. Napiórkowski OSPPE

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie
Kraków 2021

CRACOVIENSIS COGITATIO ECCLESIALIS

TOM XII

Instytut Teologii Fundamentalnej, Ekumenii i Dialogu
Katedra Eklezjologii Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie

Kolegium redakcyjne

Marek Piotr Chojnacki OCist., ks. Józef Morawa,
Andrzej A. Napiórkowski OSPPE, ks. Paweł Pielka, ks. Damian Wąsek

Recenzenci wydawniczy

prof. dr hab. Józef Kulisz SI, Ignatianum Kraków
prof. dr hab. Eugeniusz Sakowicz, UKSW Warszawa

Redakcja

Marta Stęplewska-Przybyłowicz

Korekta

Magda Mnikowska

Redakcja techniczna i przygotowanie do druku

Artur Falkowski

Projekt okładki

Artur Falkowski

© o. Andrzej A. Napiórkowski OSPPE

© 2021 by Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

Publikacja współfinansowana z dotacji na utrzymanie potencjału
badawczego Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie
przyznanej przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego na rok 2021.

ISBN 978-83-7438-xxx-x

Redakcja, przygotowanie do druku i druk

Wydawnictwo SALWATOR

ul. św. Jacka 16, 30-364 Kraków

tel. 12 260 60 80

e-mail: wydawnictwo@salwator.com

www.salwator.com

Wprowadzenie

Niniejsza publikacja jest owocem obrad, jakie odbyły się w murach Papieskiego Uniwersytetu Jana Pawła II w Krakowie, gdzie prelegenci skierowali uwagę przede wszystkim na relację Kościoła i człowieka. To już dwunaste sympozjum organizowane przez członków Katedry Eklezjologii Wydziału Teologicznego tegoż Uniwersytetu, rozwijające ideę krakowskich zamyśleń eklezjologicznych (*Cracoviensis Cogitatio Ecclesialis*).

Punktów stycznych eklezjologii z antropologią jest dość sporo, dlatego sympozjum swoją treścią absolutnie nie wyczerpało tej interesującej tematyki. Wydaje się jednak, że podstawowy zamiar, jakim było pokazanie człowieka jako drogi Kościoła, został po części spełniony. Wychodząc z pozycji chrześcijańskiej antropologii, jaka ukazuje człowieka w relacji do Boga Stwórcy i Jego daru odkupienia, zatrzymaliśmy się na początku na idealnych wzorach człowieczeństwa, jakie znajdujemy w ludzkiej naturze Odwiecznego Syna Bożego: inkarnacja (Artur Malina), jak i w osobie Najświętszej Maryi Panny: Niepokalane Poczęcie (Janusz Bujak). Odkrywcze myśli przekazał referat na temat kobiety w popaschalnej wspólnotie i różnych modeli jej życia (Jan Klinkowski). Została także podjęta refleksja nad grzechem (pierworodnym), łaską i usprawiedliwieniem. Ciekawe wnioski przyniosły referaty z pozycji prawosławnej na temat przebóstwienia (Krzysztof Leśniewski) i refor-

mowanej na temat uzdrowienia człowieka, jakie dokonuje się w eklezjalnej wspólnotcie (Rafał Leszczyński). Strona katolicka zaakcentowała w tym względzie sakramentalność Kościoła (Michael Kahle).

Zaprezentowana została też synteza różnych koncepcji człowieka z perspektywy judaizmu, renesansu i kartezjanizmu (Bogdan Szlachta). Ten obszar dopełniły antropologiczne wątki, jakie ujawnia współczesna debata teologii z naukami przyrodniczymi (Damian Wąsek). Kontrowersyjne okazały się wyzwania postnowoczesności wobec antropologii opierającej się na przesłankach Objawienia judeochrześcijańskiego (Michael Sticklebroeck).

Pogłębieniu rozumienia osoby i jej powołania oraz funkcji w Kościele posłużyły prezentacje traktujące o dialogicznej strukturze osoby (Krzysztof Guzowski) i o jej wymiarach komunijnych w świetle pneumatologii (Marek Jagodziński). W ten kontekst wpisały się też referaty o chrześcijaństwie i kościelnym urzędzie (Tom Kerger) oraz misji wiernych świeckich (Paweł Pielka). Dopełnieniem było potrójne spojrzenie na Kościół i człowieka jako tajemnicę, wspólnotę i misję (Andrzej Napiórkowski).

W ostatnim bloku referatów – z prawie dwudziestu wygłoszonych – w swojej większej części skoncentrowano się na duchowości. Stąd przybliżona została osoba ludzka w doświadczeniu mistyków Karmelu (Jerzy Gogola). Swój niezbywalny wkład miało też wystąpienie na temat człowieka i jego wolności w świetle literatury (Agnieszka Czajkowska). Całość debaty zwieńczył referat o człowieku odkupionym i zbawionym w perspektywie eschatologicznej (Rajmund Porada). Jestem głęboko przekonany, że zarówno w imieniu słuchaczy, jak i czytelników wszystkim autorom tekstów oraz prelegentom należą się nie tylko wielkie wyrazy uznania, ale i serdeczne podziękowanie za ofiarowany czas i trud intelektualny.

Sobór Watykański II uchwalił dwa istotne dokumenty na temat Kościoła, a mianowicie Konstytucję dogmatyczną o Kościele

Lumen gentium oraz Konstytucję duszpasterską o Kościele *Gaudium et spes*, bezpośrednio odnoszące się do jego natury, istoty i zadań. Zgromadzenie soborowe postawiło pytanie o istotę Kościoła. Dlatego opisując jego tajemnicę i rzeczywistość, ujęto go od wewnątrz (*ad intra*) i od zewnątrz (*ad extra*). Teologia katolicka ujmuje dziś Kościół jako rzeczywistość ziemską i niebiańską, materialną i duchową, grzeszną i świętą, spełnioną i eschatologiczną. Ten sam w sobie wyraźnie eklezjologiczny sobór okazał się ostatecznie soborem antropologicznym. Pytając o tajemnicę Kościoła, orzekł, że „człowiek jest drogą Kościoła”. Właściwa eklezjologia musi ostatecznie być dla człowieka, ponieważ rzeczywistość eklezjalna jest nośnikiem Chrystusa, Boga-człowieka, trwającej wciąż tajemnicy wcielenia. To w Kościele w sposób sakramentalny udzielany jest chwalebny Chrystus, czyli zbawienie dla świata i każdego człowieka. I jakkolwiek Mesjasz jest w Kościele Trójjedynego Boga dla zbawienia wszystkich ludzi i całego świata stworzonego, to we wspólnocie wierzących udziela się najpełniej, kiedy sprawowana i konsumowana jest Eucharystia. Kościół trzeba przede wszystkim widzieć jako złożoną tajemnicę samoudzielania się Trójcy Przenajświętszej grzesznemu człowiekowi, który otwiera się w swojej wolności aktu wiary na propozycję Bożego życia. Podstawą staje się teologiczny tryptyk: trynitologia – eklezjologia – antropologia. W tym względzie wiele zawdzięczamy nauczaniu św. Jana Pawła II, odnosząc się szczególnie do jego programowej encykliki *Redemptor hominis* (1979).

Ufam, że samo wydarzenie tego międzynarodowego sympozjum, jak i ta książka posłużą pogłębieniu tajemnicy Kościoła, w którego przestrzeni – prowadzeni Duchem Świętym – człowiek i świat, przy zachowaniu swojej względnej autonomii, odnajdą właściwe spełnienie. To, czym teraz dysponujemy, stanowi zaledwie zadatek lub pierwociny Ducha (por. Rz 8, 23; 2 Kor 5, 5). W chwili naszego zmartwychwstania Duch Święty dopełni swego dzieła, doprowadzając nas jakkolwiek indywidual-

nie, to jednak we wspólnocie wierzących, do pełnego uduchowie-
nia (por. 1 Kor 15,43-44) i włączy w zbawienie też wszechświat
(por. Rz 8,20-22).

Andrzej Napiórkowski OSPPE
Kierownik Katedry Eklezjologii

Spis treści

Andrzej A. Napiórkowski OSPPE Wprowadzenie	5
Ks. Janusz Bujak Łaska i natura w Maryi jako Niepokalanym Poczęciu	9
Agnieszka Czajkowska Człowiek i jego wolność w literaturze	32
Jerzy Wiesław Gogola OCD Osoba ludzka w doświadczeniu mistyków Karmelu	50
Ks. Krzysztof Guzowski Komunijna i dialogiczna struktura osoby. Perspektywa teologiczno- antropologiczna	73
Ks. Marek Jagodziński Teologia komunijna. Człowiek Ducha Świętego	90
Ks. Michael Kahle Der Mensch und sein Heil in Jesus Christus im Verständnis der <i>Declaratio Dominus Iesus</i> der Kongregation für die Glaubenslehre ...	106
Ks. Tom Kerger Der Christ und das kirchliche Amt	125
Ks. Jan Klinkowski Kobiety w „szkole” Jezusa i popaschalnej wspólnoty oraz ich różne modele życia i zaangażowania w ewangelizację	142
Rafał Marcin Leszczyński Ewangelik reformowany we wspólnoty Kościoła	175
Krzysztof Leśniewski Przebóstwienie człowieka w teologii prawosławnej	191
Ks. Artur Malina Człowieczeństwo Syna Bożego we wcieleniu według synoptyków ...	209
Andrzej A. Napiórkowski OSPPE Kościół i człowiek: tajemnica, wspólnota, misja	227

Ks. Paweł Pielka Kościelna misja wiernych świeckich według Hansa Ursa von Balthasara	252
Ks. Rajmund Porada Człowiek odkupiony i zbawiony. Wizja eschatologiczna.....	271
Ks. Michael Stickelbroeck Christliche Anthropologie und die Herausforderungen der Postmoderne	289
Bogdan Szlachta Humanistyczne wizje renesansu i kartezjanizmu	309
Ks. Damian Wąsek Antropologiczne wątki w debacie teologii z naukami przyrodniczymi.....	333

**W niniejszej serii dotychczas ukazały się
następujące pozycje:**

T. I: *Kapłaństwo zakonników. Refleksja teologiczna w Roku Kapłańskim*, red. M. Chojnacki, J. Morawa, A.A. Napiórkowski, Wydawnictwo Unum, Kraków 2010, ss. 132.

T. II: *Dialog ekumeniczny a missio Ecclesiae*, red. M. Chojnacki, J. Morawa, A.A. Napiórkowski, Wydawnictwo Salvator, Kraków 2011, ss. 264.

T. III: *Królestwo Boże a Kościół*, red. M. Chojnacki, J. Morawa, A.A. Napiórkowski, Wydawnictwo Salvator, Kraków 2012, ss. 250.

T. IV: *Koncepcje teologii katolickiej*, red. M. Chojnacki, J. Morawa, A.A. Napiórkowski, Wydawnictwo UP JP II, Kraków 2013, ss. 334.

T. V: *Piękno Kościoła*, red. M. Chojnacki, J. Morawa, A.A. Napiórkowski, Wydawnictwo Salvator, Kraków 2014, ss. 211.

T. VI: *O bogactwach Kościoła*, red. M. Chojnacki, J. Morawa, A.A. Napiórkowski, Wydawnictwo Salvator, Kraków 2015, ss. 399.

T. VII: *Kościół i dar pokoju*, red. M. Chojnacki, J. Morawa, A.A. Napiórkowski, Wydawnictwo Salvator, Kraków 2016, ss. 374.

T. VIII: *Reformatorzy a Kościół rzymski*, red. A.A. Napiórkowski, Wydawnictwo UP JP II, Kraków 2017, ss. 263.

T. IX: *Wyjątkowość Kościoła katolickiego*, red. A.A. Napiórkowski, Wydawnictwo UP JP II, Kraków 2018, ss. 252.

T. X: *Misja: istotą i chwałą Kościoła katolickiego*, red. A.A. Napiórkowski, Wydawnictwo UP JP II, Kraków 2019, ss. 354.

T. XI: *Kościół i Maryja*, red. A.A. Napiórkowski, Wydawnictwo UP JP II, Kraków 2020, ss. 420.

T. XII: *Kościół i człowiek*, red. A.A. Napiórkowski, Wydawnictwo UP JP II, Kraków 2021, ss. 358.